

BYORDNING FÖR LIUSWATTNET I BUR- TRÄSK SOCKEN AV ÅR 1751.

1. §

Åldermannen äger macht at sammankalla grannarna tå han finner sådant nödigt, hwilket skier igenom en Budkafle som utan Uppehåld går omkring byalaget och ingen har macht uppehålla eller — — — (oläsligt ord).

Sedan Budkaflen således omkring gådt skola alle som blifwit opbådade sig hos Åldermannen inställa. Försummar någon thet, böte första gången fyra öre Silfwermynt, och hwar gång han sådant mera gör, dubbelt. Men skulle någon wid sammankomsten öfverfalla Åldermannen eller någon af grannarne med oanständiga ord och utbrista i Eder och Swordom, böte tu daler Silfwermynt.

2. §

På thet hwar och en må niuta fred och hängn skall hwar Granne hålla försvarlige Giärdesgårdar om kring sine ägor. Och på thet at detta må så mycket bättre blifwa efterkommit, skall Åldermannen hwarje Höst, eller ock flere resor, besigtiga alla Giärdesgårdar, och förelägga en wiss tid inom hwilken felaktigheterna böra bättras. Försummar thet någon, böte Ett öre Srmt för hwar famn som ofärdig är, och Giälde skadan. Men skulle thess utan någon Giärdes gård blåsa neder, bör den straxt förbättras, skulle någon försumma thet sedan bristfälligheten honom kunnig är, böte sex öre Srmt för hwar famn och ware skyldig thet straxt förbättra.

3. §

Hwar och en Granne bör sine tildelte Grindar hålla i gott stånd, äfwenledes alla Winterled och öppningar och them för wår anden upfreda, eller så snart någon bristfällighet sig yppar; Försummar någon thet, böte sex öre Srmt för hwar ofärdig Grind eller led; öppnar någon et sådant led och det intet igenstänger, böte åtta öre Srmt och giälde skadan.

4. §

Hwar och en Granne bör hålla försvarlige Diken för sine Tegar och kring sine Åkerstycken. Men på thet ingen må få tilfalle sig här ifrån undan draga, bör Aldermannen hwar Höst hålla dikes Syn, och då äfwen upmärka nya aflops diken ther så behöfwes. Befinnes då at någon försummelse at rensa sine gamla diken eller anlägga nya ther så behöfwes, plikte Ett öre Srmt för hwar famn och efterkomme än då straxt det han bordt göra. Then jord som utur diken tages, bör på the låglänta ställen i åkeren utföras.

5. §

När landhafra wisar sig i Åkeren hafwa Grannarne öfwerens kommit at träda och så Winter Råg och i sådane fall bör träningen skie på ett ställe, så mycket det sig göra låter; tredskas någon häremot, böte sexton öre Srmt och likafullt förpliktigas det at efterkomma.

6. §

På the ställen ther winter Råg således sås, bör Giärdes gårdarne i rätter tid wara upfredade. Försummar thet någon böte tu daler Silf:mt. Släpper någon i sådane Säden Giärden Boskap, förr än derom är öfwerens kommit, at thet utan skada kan skie, plikte för hwart Chreatur Fyra öre Silwermt. och giälde skadan.

7. §

Ingen af grannarne äger macht at beta sine ängar om wären; gör nu någon thet, böte Twå öre Silf:mt för hwart Chreatur. Så snart ängarna äro afbergade, kallar Aldermannen Grannarne tillsammans, och med them öfwerens kommer huru lång tid the tå skola beta: Fortfar någon thermed längre än öfwerens kommit är; böte Ett öre Srmt. för hwart Chreatur. Sedan Säden är inbärgad, kunna Grannarna på lika sätt öfwerens komma om åker beten; det ock ware dermed samma plicht; Men för wår anda nödgas Grannarna insläppa sine får i Åkeren.

8. §

Ingen bör afslå sine samfälte Ängar förrän Grannarna med Aldermannen derom öfwerens kommit; gör någon thet eller slår öfwer rätta Råd-Linien, böte En daler Srmt och betale Höet dubbelt tillbaka Om Åkerrenarne ware lag samma.

9. §

Tå Byens wägar skola lagas, böra alla Grannarne sig på en gång inställa, försummar någon thet utan laga förfall, böte Sexton öre Srmt; och betale arbetslön til then som för honom arbetat. Ther wäg är öfwer Åker eller Äng, bör alla fara efter rätta wägen och ej giöra biwägar therutom wid samma plicht. Kiörer någon fram Giärdsle eller annat wirke öfwer Åker eller Äng sedan Kiälen är utur jorden, ware ock lag samma.

10. §

I samfälte ägor ware ingom tillåt it tiura Hästar eller andra Chreatur, fast än det skidde på egna ägor, utan samtelige Grannarnes öfwerens kommelse; giör någon thet, böte hwarje gång för hwart Chreatur Nije öre Srmt.

11. §

Der Grannarne hafwa på ett ställe sådde Rofwor bör ingen tillåta sine Barn och tienste folk at plocka Rofwor till Kokning; giör någon thet böte Nije öre Srmt.

12. §

Fiske wattnet bruka desse Grannar som tilförene och kunna altid derom förenas; Men sätter någon Wasar eller Ryssjegårdar på the ställen Sjöfodret therigenom lider någon skada, böte En daler Srmt och ware thessutom plichtig Sjöfoder ställen straxt rengiöra.

13. §

Ingen må på sine ägor intaga Inhyses hjon utan samtelige Grannarnes öfwerenskommelse; giör någon thet plichte En dr. Slrmt.

14. §

Alt ifrån thet Kiälen går utur jorden, til thess hon åter kiälad warder, böra Swinen wara ringade, så framt the ej äro så afsides, at the ingen skada kunna åstadkomma; bryter någon häremot plichte Två öre Srmt. för hwart Swin; skier thet oftare, böte dubbelt hwarje gång. Skier någon skada therigenom, betale ägaren ock then samma.

15. §

Skulle någon af Byamännen upfinna något som ej allenast wore tjenligt utan ock nödwändigt til Byens och Hemmanens förbättring, bör Äldermannen sammankalla samtelige Grannarne at therom öfwerlägga; Men ther så hända skulle, at the andra icke wilja sig thenna förbättring åtaga, hafwe han frihet, at af utbya män och Grannar, som äro förståndige och gode Hushållare, jemte någon Lands betjent om så nödigt pröfvas kalla Syn och Besiktning, och therest få befinnes at Grannarna i byn oskjäligen satt sig emot thet som werkeligen warit til byens nytta, plickte få hwardera, som thet gjort, En dr Srmt och ware thessutan skyldige at utbetala them som synen och besiktningen förrättat, samt sättja äntå straxt thet Arbete som then wälmenande föreslagit.

16. §

Ther så händer at någon af byamännen wore borta när the af Äldermannen warda sammankallade, bör thensamme wid sin hemkomst hos Äldermannen sig underrätta om hwad få beslutit blifwit; Och ware han sedan skyldig i alla delar thet at efterkomma, lika som han sielf warit wid sammankallandet tilstädes.

17. §

Bar Eld skal intet bäras Gårdar eller uthus emellan; gör någon thet, böte fyra öre Srmt. En gång om året bör Äldermannen syna alla Eldstäder så i Byn som the Byn tilhörige Kyrkobys husen, och the som få finnes så bofälliga att Eldsvåda therigenom time kan, bör Äldermannen låta nederslå och Ägaren böte En dr Srmt.

18. §

Ther thenne By gränsar tilsammans med andre Bysågor, äro byamännen plicktige at hålla then ordning och fred med sine Grannar som Byordningarne innehålla och stadga wid samma bötter.

19. §

Then som lös släpper något Okynnes få eller har thet ohäftat som antingen Folck eller Chreatur någon skada tillfogar, böte Twå dr Srmt och gjælde skadan.

20. §

Alla hundar i Byn böra ifrån walbormässodagen och så länge någon Boskap är ute wara i band; finnes någon hund inom then tiden lös, böte Ägaren En dr Srmt och gälde skadan om then therigenom timar. Dödar någon en sådan Hund inom berörde tid, ware saklost.

Men ther så hände, att odjur wara i nejgden, måge wallhundar lös släppas at följa med boskapen. Dock måste noga Upsigt hållas, at the ingen skada giöra, utan häldre sättias i band om nätterna.

21. §

Then som af wahne håller lekstuga med dans och spel, böte Husbonden En daler och hwar Person, som utifrån Byn kommer Sexton öre Silfwermt; Dock må sådant ej wara förbudt wid ärbara samquäm.

22. §

Om Boflyttningen til och från Fäbodarne böra Grannarne komma öfwerens och så wida giörligt är samhälligt och på en gång flytta; bryter någon häremot sedan therom är öfwerens kommit, böte En dr Srmt.

23. §

Wägrar någon at godwilligt erlægga the i denne Byordning utsatte bötter, sedan han ther til gjort sig skyldig, hafwe Älderman macht at af then giensträfwise taga Pant och honom en wiss tid före lägga til dess inlösen; försummar han thet, warde Panten til den mäst bjudande försält och öfwerskättet, sedan bötterne guldne äro, til honom åter stäld.

Skulle någon med hugg och slag eller med oanständige ord öfwerfalla them sådan utmätning förrätta, plickte tå han Fem dr Silfwermt. eller ock mera efter omständigheterna.

24. §

På thet denne Byordning, som åtminstone en gång om året för samtelige Grannarne bör upläsas, må til alla delar så mycket strängare blifwa efterlefwad, ty skall ingen til ursäckt tjena at hans barn eller legofolck honom owettande sig emot Byordningen förgripit, utan ware han, som Husbonden är, plicktig at swara til alt thet, som hans Husfolck häremot bryta, til följe hwaraf Husbon-

den är förbunden at efter Äldermannen och Byamännen straxt utlägga, och må han therföre taga sin ersättning igen af tjenste hjonets lön.

25. §

Alla the Bötter som uti denne Byordning äro utsatte och af then brottslige komma att ut mätas, fördelas således: at äldermannen ther af får en trediedel och återstoden användes til någon samfällt nytta för hela byn och bör til rättelse en Anotation hållas när någon med böter belägges jamte anförandet av sielfa målet. Sålunda wara öfwerens kommit intygas med våre underskrifter.

Burträsk d. 18 febr. 1751.

(Ovanstående byordning är avtryckt efter en i Skellefteå museums arkiv förvarad handskrift, vilken torde vara en samtida avskrift av originalhandlingen. Den saknar emellertid namnunderskrifter.)
